

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בשלח - תשס"א - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

בהגדרת שיעור סעודת קבע לענין מזונות יש מחלוקת בין רש"י לרמב"ם. לדעת רש"י: שיעורו ארבע ביצים כ - 230 גרם. ולדעת הרמב"ם: שיעורו שלוש ביצים כ- 170 גרם וע"כ יזהר אדם שלא יאכל מזונות אלא פחות 170 גרם או יותר מ - 230 גרם כדי שלא יכנס למחלוקת הנ"ל. עיין שו"ע סי' שס"ח סעי' ג' וסי' קס"ח סעי' ו', וכה"ח ס"ק מ"ב כיוון שבחישוב משקל הפיצה לגבי ברכת "על המחיה" או "המוציא" ו"ברכת המזון" יש לחשב רק את כמות המאפה ולא את משקל או הנפח של הגבינה והרסק.

דגני בוקר

יש סוגים שונים של דגני בוקר הנאכלים עם או בלי חלב וכד', ולפי ההרכב ברכתם שונה:

קורנפלקס. וכד' המורכב מקמח תירס, והתירס אינו ניכר כלל, ברכתו "שהכל" בין שאוכלו עם חלב או בלי. ואם אכל שיעור כזית יברך אחר האכילה "נפשות".

פתיני אורז. דינם כמו קורנפלקס כיוון שאין ניכר בהם כלל צורת אורז, וברכתם "שהכל". הוא הדין ללחמיות אורז וכד' שצורת האורז לא ניכרת כלל. ואם אכל שיעור יברך בסוף "בורא נפשות". כריות. המורכבות מקמח חיטה ברכתם בתחילה "מזונות" ולבסוף "על המחיה" אע"פ שאוכלם עם חלב, כיוון שהחלב טפל לכריות. אם שותה את החלב בנפרד - יברך עליו בתחילה גם "שהכל" ולבסוף גם "נפשות" אחרי שברך "על המחיה" עיין לקמן.

גרנולה. המורכבת משיבולת שועל שניכר צורתה - דינה כמו חיטה תפוחה שמברכים עליה בתחילה "אדמה" ולבסוף "בורא נפשות". ואם אוכלה עם חלב והוא חשוב בעיניו יברך גם עליו "שהכל". ועיין לקמן ב"חיטה תפוחה" הספק שבהם.

חיטה תפוחה - שלוה. אם הם שלמים - ברכתם "האדמה". אם הגרעינים התפוררו או נדבקו - ברכתם "מזונות" ו"על המחיה". נחלקו הפוסקים איזו ברכה אחרונה יש לברך על גרעיני דגן שלמים, ולכן רצוי לאוכלם בתוך הסעודה, או לאכול פחות משעור כזית. בדיעבד, אם אכל שיעור כזית - רצוי שיאכל מאכל אחר שברכתו מעין שלש ויפטור אותם בברכתו. אם אין באפשרותו יאכל מאכל שברכתו בורא נפשות, אם אין באפשרותו - יברך בורא נפשות.

תערובת. לפעמים הפתיתים מורכבים מקמח חיטה או שאר מיני דגן שעורה, כוסמת, שיפון ושיבולת שועל עם קמח אורז. או שיש תערובת של פתיתים מסוגים שונים אורז ודגניים. בכל מקרה הברכה הראשונה היא "מזונות". לגבי ברכה אחרונה יש לברר מהי כמות קמח אורז בתערובת. אם כמות קמח האורז היא פחותה מחצי - הכל מצטרף לשיעור ברכה אחרונה, גם האורז ואם אכל כזית מברך על המחיה. אם יש ספק יברך "בורא נפשות". אם כמות האורז גדולה יותר מחצי ויש לפחות 6%, 16 מיני דגן ומשער שביחד אכל "כזית" מיני דגן בכדי אכילת פרס - יברך "על המחיה" פחות מזה ספק עד 5%, 12 ופחות מזה לא יברך כלל "על המחיה" אלא "בורא נפשות".

"בורא נפשות" ו"על המחיה"

מי שהתחייב בברכת "בורא נפשות" וגם התחייב בברכת "מעין

השיעור לעילוי נשמת:

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע: בשלח

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשס"א.

ברכות על מאכלים שונים ושהחינו

חלקו הראשון של השיעור נאמר ע"י הרה"ג שמואל אליהו שליט"א הרב הראשי לצפת והמחוז.

"וחמושים יצאו בני ישראל מארץ מצרים"

במדרש רבא מובא פירוש המילה חמושים - מצוידים למלחמה. ובפסיקתא דרב כהנא מובאת מחלוקת כמה היו. יש אומרים יצאו אחד מחמשה ויש אומרים אחד מחמישים ויש אומרים אחד מחמש מאות ויש אומרים אפילו פחות מזה. עיין רש"י שם.

הקשה האדמור מחב"ד ע"ה כיצד חלקו גדולי ישראל בדבר שבמציאות. ועוד שבמציאות דבר זה אינו נשמע שרק אחד מחמש מאות יצאו והשאר נשארו במצרים. ועוד שלפי זה היו שם למעלה ממיליארד אנשים בני ישראל שהרי יצאו לפחות שני מליון בני ישראל והם רק אחד מחמש מאות?

אלא הפירוש הוא שבתחילה כשבא משה לדבר אל ישראל ולומר להם לצאת ממצרים האמינו לו אבל כשראו את הקשיים נסוגו, ואפילו אחד מחמש מאות לא בא עימו. אחר כך אחד מחמש מאות האמין לו. ועם התחזקות מהלך הגאולה של ישראל התחילו יותר ויותר להאמין לו. עד שאחד מחמישים האמין והיה שותף לגאולה. ובסופו של דבר האמינו אחד מחמשה. וכשיצאו ממצרים האמינו כולם ויצאו ממצרים. וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. יהיה רצון שגם בימינו לא ידח ממנו נדח. אכ"ר.

ברכות על מאכלים שונים

פיצה

בדרך כלל מקובל לברך על אכילת פיצה "מזונות" ו"על המחיה". אך יש לשים לב כי לפעמים יש ליטול עליה ידים לברך "המוציא" ו"ברכת המזון".

הרכב הבצק. ברוב המקומות לשים את הבצק של הפיצה בחלב. אם טעם החלב ניכר ואפילו מעט ברכתה "מזונות". ואם טעם החלב לא ניכר - ברכתה "המוציא", אפילו שיש על הבצק רסק עגבניות. אמנם אם ה"רסק" נבלע בבצק, וטעם הבצק השתנה - ברכתה "מזונות". לדעת הרמ"א צריך שרוב הבצק יהיה מחלב או שמן וכד' ולכן אם אין רוב מחלב או שמן וכד' - ברכתה "המוציא".

כמות אכילה. כשאוכלים שתי מנות פיצה המשולשות הרגילות הנמכרות בשוק - משקלן הרבה יותר מ 230 גרם - ולכן יש לברך על שתי פיצות "המוציא" ו"ברכת המזון". ולפני כן נטילת ידים עם ברכה.

כשאוכלים משולש אחד של פיצה משקלו מגיע בחלק מהמקומות לכ-173 גרם עם הגבינה והרסק, ואעפ"כ אין בזה ספק ברכות. ואעפ"כ שבאכילת 173 גרם אנו חוששים מספק לקביעות סעודה. כי

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בשלה - תשס"א - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ברכת שהחיינו - פרי שמתחדש כל שנה אך אפשר להשיגו כל השנה

הגמרא במסכת ברכות דף לו: "היה עומד ומקריב מנחות בירושלים, אומר: ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה; נטלן לאכלן - מברך המוציא לחם מן הארץ" ומסביר רש"י שם שמדובר באדם מישראל שהיה עומד ונתנה לכהן להקריבה. ומברך "שהחיינו" - אם לא הביא מנחות זה ימים רבים". והכהן שאוכל את המנחות מברך 'המוציא לחם' וכו', והגמרא שם מסבירה באיזה אופן מברך הכהן המוציא או מזונות על המנחות.

התוספות שם מסבירים שנראה כי מדובר על הכהן ולא על ישראל שמברך "שהחיינו" למה הכהן מברך ברכה זו "ונראה בכהן העומד להקריב ראשון במשמרתו, וכ"ד משמרות היו, וכל שבת מתחדשת משמרה אחרת. אם כן כל משמרה אינה משמרת אלא ב' פעמים בשנה. וכיון שיש להם זמן קבוע מברכין "שהחיינו".

היוצא מדברי תוס' כי דבר המתחדש פעמים בשנה כמו הקרבת קורבנות של משמרות כהונה מצדיק ברכת "שהחיינו". גם לפי רש"י שהסביר כי מדובר בישראל המקריב מנחות, לא משמע כי צריך להמתין שנה שלימה בין ברכת שהחיינו אחת לשניה על הקרבן. ואפשר לחלק בין אם מתחדש פרי פעמיים בשנה ובין אם מתחדש דבר לאדם שמקיים מצווה מיוחדת פעמיים בשנה עיין לבי"י סי' רכ"ה ולפירוש הגאון שם סי' ק"ג... ועיין שם בתוס' שמביאים את רש"י במנחות ע"ה ע"ב, למעשה רש"י שם כתב בשני אופנים. אחד, באופן שהכהן לא הקריב מנחה מימיו ע"כ בפעם הראשונה שמקריב מברך שהחיינו. פירוש שני, או שכאן מדובר לא על האישיות שמקריבה אלא על 'החפצא', היינו מנחה חדשה כגון מנחת העומר, ע"ש, ועיין שם בתוס' שמביאים מפירוש רש"י באופן שהכהן לא הקריב בתוך שנה קרבן מנחה. וכן הביאו מפירוש רש"י שישראל לא הביא מנחה מימיו, עיין שם שהעירו על התוס' שאין זה לא ברש"י במנחות ולא בברכות.

להדגיש שרש"י בברכות לא אמר שהישראל לא הקריב מימיו, אלא היתה הפסקה של ימים רבים. והסבירו שם התוס' כעין מה שאמרו בברכות וביתר הסבר שמשמרות כהונה עובדות ומתחלפות פעמיים בשנה, דהיינו כל משמרת עובדת פעם בחצי שנה ובתוך כל משמרתהיו בתי אבות, וכל בית אב היה מקבל יום בתוך המשמרת להקריב, כלומר כל בית אב היה יכול להקריב מנחה יומיים בשנה כל חצי שנה יום לפיכך מברך שהחיינו "אזבח ומנחה", ע"ש.

וברמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה יז יח הסביר את הגמרא במקריב קרבן מתבואה חדשה שזה ענין של פעם אחת בשנה "כבר ביארנו שאין מביאין מנחות ולא מנחת נסכים ולא ביכורים מן החדש קודם הבאת העומר ואם הביא פסול, ולא יביא קודם להבאת שתי הלחם, ואם הביא כשר. וכל המקריב מנחה מן החדש תחילה מברך שהחיינו". עיין שם לכס"מ שכתב שהרמב"ם מפרש הסוגיא לא כמו רש"י ולא כמו התוס' יתכן וכוונתו על מסכת ברכות, ואילו במסכת מנחות יש לכאורה מפירוש השני סייעתא מרש"י לרמב"ם ואילו הלחם משנה כתב שם שלדעת הרמב"ם אין הכוונה על האישיות של המקריב או המתנדב את המנחה אלא הכוונה על "המנחה" אם היא מתבואה חדשה אז מברך "המקריב" שהחיינו, ואין הכוונה רק על העומר ממש כדברי רש"י אלא כל מה שמקריב אחרי העומר או יותר נכון אחרי שתי הלחם כשמקריב מאותה מנחה חדשה מברך הכהן שהחיינו.

שלש", יקדים לברך "בורא נפשות", ואחר כך "מעין שלש כי "תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם". אמנם אם טעה והקדים מעין שלש - יברך לבסוף בורא נפשות. כגון: שאכל ירקות שברכתם האדמה, ובאופן שלא היו טפלים למזונות.

אבל אם אכל פרי עץ שאינו משבעת המינים כגון תפוח ואכל גם פרי עץ משבעת המינים אינו מברך נפשות כי ברכת מעין שלש שברך על הפירות משבעת המינים פוטרת גם התפוח. עיין שו"ע סי' ר"ח סעי' י"ג ולחוננים עליו.

מי שברך גפן על היין וכיון גם על שאר משקים ושתה מהם - כשמברך "על הגפן" אינו צריך לברך על שאר משקים "בורא נפשות" בנפרד כיון שנפטרים בברכת "על הגפן". שכל מי שפוטט אותו בברכתו בתחילה - פוטרו גם בסופו. וכן אם ברך העץ על תמרים ואכל גם תפוחים - מברך "על העץ" בכרכה אחרונה על התמרים ופוטרו גם את התפוחים. אמנם אם לא אכל שיעור תמרים ואכל שיעור כזית מתפוחים, וכן אם לא שנה שיעור יין ושתה שיעור משאר משקים - מברך רק עליהם ברכת "בורא נפשות" ויוצא ידי חובה.

ממתקים

בממתקים רבים יש לשים לב למרכיבים מה בהם עיקר ומה טפל. בכל מקרה שיש בהם קמח חיטה ושאר מיני דגן - יברך מזונות, אלא אם כן אינו חשוב כלל. למשל.

קרבנו. שיש בו בסקויט למטה להחזיקו, אין צורך לברך עליו בנפרד כיון שהוא בטל לקרם ולציפוי השוקלד, ולכן ברכתו רק "שהכל". אמנם אם מפרק את בסקויט ואוכלו לבדו - יברך עליו בנפרד "מזונות".

קבוקים - בוטנים אמריקאים. שהם בוטנים מצופים בקמח עם שומשום וכד' - ברכתם מזונות כיון שהקמח חשוב. ואם אכל שיעור שיש בציפוי לבד כזית - כשמונה עשרה אחדים מהם - בארבע דקות - יברך גם "על המחיה". כיון שאכל כזית דגן בכדי אכילת פרס. אם אכל פחות משיעור זה ויותר מכזית - יברך "בורא נפשות". ואין צורך להחמיר כדלקמן בשקדים מצופים סוכר, כיון שכאן הציפוי מקמח שהוא דבר חשוב.

שקדים מצופים - סוכר או שוקלד. - ברכתם "שהכל" כיון שהשקד לא ניכר. אמנם הבא"ח מביא בשם אביו שהיה מחמיר לפרק את הציפוי סוכר ולברך על השקד בפה"ע ואח"כ על הסוכר שהכל עיין בא"ח פנחס ט"ו. והמחמיר כן תבוא עליו ברכה.

ביסלי. מורכב מקמח חיטה, ולכן ברכתו "מזונות" ובסופו "על המחיה". ויש לשים לב כי באכילת 7-10 חתיכות הוא מתחייב בברכת "על המחיה" אם אכלם תוך ארבע דקות במבה. מורכב מחמאת בוטנים וכד' ולכן ברכתה "שהכל" ו"בורא נפשות" למאן דאמר שהולכים לפי הנפח אם אכל 7 חתיכות ב 4 דקות ואנוסוברים שהולכים לפי המשקל ולכן רק אם אכל משקל כזית...

ציפס מוכן. כמעט לא ניכר שיש שני סוגים. א תפוח אדמה שנחתך לחתיכות שברכתו "אדמה". ב קמח תפוחי אדמה שנאפה או מתבשל בצורת "ציפס" וברכתו "שהכל". בכל מקרה בסוף ברכתו "בורא נפשות" אם אכל "כזית" 4 דקות.

קול צופיך

מון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בשלה - תשס"א - מאת מון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

שמנהג ירושלים עיה"ק מברכים על האתרוג שהחיינו כמו שהעיד הרב בעל פרי האדמה .

ודע שגם מי שמברך עליו "שהחיינו" קודם שמברך על הלולב, יכול לברך על הלולב "שהחיינו" כיון שבנענוע הלולב יש עוד מצוות חוץ מהאתרוג, ובברכת "שהחיינו" על האתרוג לא נפטרו כל השאר. ואנו שנוהגים לעשות בביתנו יותר מסוכה אחת - מברכים בלילה הראשון "שהחיינו" באחת מהסוכות כמו כולם, ומשתדלים לברך על אתרוג בליל סוכות הראשון בסוכה השניה כדי לכוון בברכה גם על הסוכה הזו, שהרי אין מברכים בעשיית הסוכה אע"פ שהיא מצווה כיון שמברכים בישיבה בה. ואם מברך בסוכה אחת - שניה מה תהא עליה?

אתרוג מורכב ולענין מה שאמר כי מי שברך בסוכות לא יכול לברך שנית בטו בשבט זה דוקא אם רוצה לברך על אתרוג כשר בסוכות ובטו בשבט. אמנם אם ברך על אתרוג מורכב בסוכות - והביאו לו אתרוג מהודר בטו בשבט - יכול לברך עליו "שהחיינו". אמנם אם ברך על אתרוג כשר בסוכות והביאו לו אתרוג מורכב בטו בשבט - לא יברך עליו "שהחיינו" כי אין מברכים על מורכב ברכה זו.

ועיין לכה"ח בסי' רכ"ה ס"ק כ"ו שהביא את סברת הלקט ח"א סימן ס' שאין לברך על פירות המורכבים ויתכן שכל הכוונה אם רוצה לברך על הפרי שהחיינו בראיה, אבל אם רוצה לברך על האכילה שהחיינו יתכן ומותר. והביא שם החולקים עליו. והביא שנהגו לברך בירושלים שהחיינו על תפוז. והוסיף כה"ח שכיום "לא שמענו ולא ראינו מי שמברך שהחיינו" על תפוז כי מאחר ויש מחלוקת ע"כ שב ואל תעשה. ובפרט כיום שיש תפוז כמעט כל השנה ולא ניכר בין חדש לישן.

פרי שהוא כעין תפוז כמו קלמנטינות או הדומין להם והם לא מורכבים ולא נמצאים כל השנה וטעמם שונה מהתפוז מברך עליו שהחיינו.

אתרוג עם ציפורן או רגילים לברך על ציפורן במוצאי שבת "בורא עצי בשמים" בא"ח ואתחנן ו. ויש נוהגים ליקח את האתרוג של סוכות שזכה במצוה ורוצים לזכות בו בעוד מצוה ונועצים בו ראשי ציפורן על מנת לברך עליו ועל האתרוג "בורא עצי בשמים". ודבר זה אינו מצוי כל כך אלא "אחד מעיר ושנים ממשפחה" ולכן אסור לעשותו באתרוג שנקטף בשביעית. כי זה שימוש שלא רגילים להשתמש בו ומאחר ויש קדושת שביעית באתרוג שנקטף אחרי ר"ה ע"כ צריכים להקפיד כי כתב הרמב"ם בהלכות שמיטה ויובל פ"ד הלכה י"ב שמחמירים באתרוג שהולכים בו אחר לקיטה בשביעית ואעפ"כ מפרישים ממנו מעשר כמו שנה שישית, עיי"ש ועיין לרמב"ם הלכות מע"ש פרק א' הלכה ה' ו' שאם אתרוג נלקט ביום י"ד שבט ואח"כ בלילה בליל ט"ו בשבט לקט אתרוג אחר לא מפרישין מאחד על השני. ואם נקטף לפני ראש השנה של שביעית מותר לנעוץ בו ראשי ציפורן.

שבעת המינים ושהחיינו

מי שיש לו על שולחנו פירות משבעת המינים שאין עליהם ברכת שהחיינו כגון שאכלם כבר קודם לכן, וגם פרי עץ חדש שצריך לברך עליו שהחיינו. - יברך על שבעת המינים ברכת העץ וכד', ואחר כך יברך על הפרי החדש "שהחיינו" בלבד. ואם מדובר בפרי אדמה חדש ושבעת המינים יברך על שבעת המינים תחילה ואחר כך יברך "האדמה" ו"שהחיינו".

בשוי"ע רכה ג כתוב כי על פרי המתחדש משנה לשנה מברכים "שהחיינו". וברמ"א שם סע' ו כתב בשם הבית יוסף כי "פרי שמתחדש שתי פעמים בשנה, מברכין עליו "שהחיינו". וכן בבא"ח ראה י. "על פרי המתחדש משנה לשנה ויש זמן קבוע לגידולו יברך "שהחיינו", אבל פירות שאין בהם היכר בין ישנים לחדשים כגון אגוזים ושקדים שקורין בערבי גוי"ז ולוי"ז ובנד"ק ופסת"ק אע"פ שהם מתחדשים משנה לשנה ויודע באלו שמברך עליהם שהם חדשים של השנה היא, אפילו הכי לא יברך שהחיינו מאחר שאין בגופם היכר בין חדשים לישנים:

להלכה. לפי זה שכיום יש כל הזמן בשוק את כל הפירות האם נאמר שאין ברכת "שהחיינו" כלל? לא. אלא דבר שמתחדש לי, כגון הקרבת קרבן - מברך עליה "שהחיינו". כך גם כל דבר שמתחדש לי וניכר חידושו כמו פרי חדש - מברך עליו "שהחיינו" אע"פ שאם תתאמץ ותכל כל השנה להשיגו. למשל, אגוז מהודו שיש כל השנה אבל בפועל נמצא למכירה בימים הקרובים לט"ו בשבט מברך עליו שהחיינו. ובענין פרי שמתחדש פעמיים בשנה עיין מה שכתב שם כה"ח ס"ק מ"ב, ומשי"ב ס"ק י"ז שיש מחלוקת אם יברך. ומה שכתב שם הרמ"א שלא מברכים על ירק שהחיינו עיין למפרשים שם. ואנו כל ירק שמתחדש פעם בשנה אפי' אם נאכל רק בתוך הסעודה מבושל מברכים עליו שהחיינו.

פרי ירוק

כיון שברכת שהחיינו היא על פרי ששמח בראייתו ובאכילתו, אם מביאים לפניו פרי בוסר אע"פ שאפשר לאוכלו בדרך דחק, ואף שהוא חמוץ, כיון שאין שמחה באכילתו כל כך - לא יברך "שהחיינו" וכן תפוחי זהב בתחילת העונה שהם חמוצים וכן לימונים - לא מברכים "שהחיינו".

שהחיינו באתרוג

כתב בא"ח פרשת ראה יא. "על פרי שקורין נומ"י ופרי שקורין פרטקא"ל תפוזים לימונים בדין הוא שצריך לברך "שהחיינו" שהם מתחדשים משנה לשנה וגם ניכרים בגופם בין חדשים לישנים. אך נהגו פה עירנו דאין מברכים עליהם "שהחיינו" ושמעתי שגם בארץ ישראל תוב"ב לא נהגו לברך, וברכת "שהחיינו" תלויה במנהג. מיהו על אתרוג העיד הרב פרי האדמה שנוהגים לברך עליו שהחיינו בעה"ק ירושלים תוב"ב שאוכלים אותו בליל שני של ראש השנה במקום פרי חדש. ופה עירנו יע"א האתרוג הוא מתוק אך אינו מצוי הרבה כי אם מעט, ומנהגינו בביתנו שנאכל אתרוג קודם יו"ט של חג הסוכות ונברך עליו "שהחיינו", אבל קהל עדתינו אינו מצוי אצלם לאכלו קודם סוכות, ורק אוכלים אותו בט"ו בשבט שמביאים למכור, וגם אותם הקונים אתרוג לנענוע מצניעין אותו עד ט"ו בשבט ואוכלים אותו, ואלו אין צריכים לברך שהחיינו מפני שכבר ברכו שהחיינו ביו"ט ראשון של סוכות בנטילת הלולב ובזה נפטר האתרוג גם מברכת "שהחיינו" של אכילה וכמ"ש האחרונים ז"ל, וכן העלתי בסה"ק מקבציאל"ל

והרבה הלכות אפשר ללמוד מכאן. ולמעשה מי שברך על האתרוג "שהחיינו" בסוכות, לא יכול לברך עליו בטו בשבט. אבל אם מקדים לברך קודם שמברך על הלולב - יכול לברך עליו "שהחיינו" אע"פ שהאתרוג "דר באילין" ואפשר לקוטפו כל השנה, כיון שהוא מתחדש אצלנו - יש עליו ברכת "שהחיינו" עיין בכה"ח סי' רכ"ה ס"ק מ"ג שהביא סברת הלקט שלא מברכים על האתרוג שהחיינו, אולם כתב

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בשלה - תשס"א - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

חוץ משער הפרחים שהיו נוטעים שם סממני הקטורת. ועוד היו מביאים משם מים למכור טעימים, האם מותר לשלוח לשם גוי. ואמרו אם הביא מעצמו מותר ולשלוח אסור.

מקדש ה' כוננו ידיך

בית המקדש העתידי לבוא ירד "בנוי ומשוכלל" משמים, בנוי ומשוכלל בן השמים בכל השיכלולים שבעולם. וכן המלאכים משכללים אותו לפי מה שהעולם השיג באותו תקופה בשיא השכלול. יראו עינינו וישמח ליבנו.

וישלך אל המים

אומר רש"י שם שם לו חוק ומשפט פרה אדומה ודינים. משה לקח עץ בציווי ה' להשליך למים והמתיק את המים אע"פ שהעץ היה 'הרדופני', עץ מר, הקב"ה ממתיק את המים לא באופן טבעי, ונזכה שגם בימינו הקב"ה ימתק לנו ונזכה לגאולה שלמה אכי"ר

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

הרבה פירות חדשים

מי שיש לו הרבה פירות חדשים לברך עליהן "שהחיינו", והיו כולם על שולחנו וברך על אחד מהם – נפטרו כולם. ולכן אם האשה פיקחית. תביא לבעלה פרי חדש אחד, יברך עליו "שהחיינו" ורק אחר כך תביא פרי אחר כדי שירויח עוד ברכה כזו המשמחת לבבות.

לאכול פירות מארץ ישראל

טו בשבט לא העיקר לאכול הרבה פירות. מהרח"ו כתב לאכול פירות עם קליפה ופירות בלי קליפה והרבה כוונות בזה. לא העיקר לאכול שלושים פירות העיקר לאכול פירות שנשתבחה בהם הארץ. ותוצרת הארץ דוקא ובמיוחד בחו"ל יאכל מהארץ והרב בן ציון קוינקא אמר שפירות ירושלים עדיף על הגדל במוצא כיון שקדושתה גדולה.

ויכבד ה' את לב פרעה

כשהיינו בחו"ל ראינו הרבה מעם ישראל שכואבים את המצב בארץ ורוצים להתפלל על ארץ ישראל, ואמרנו להם שהעזרה הגדולה שלהם תהיה בזה שיבואו הנה להגביר כוח הקדושה. ובכל מקרה אמרנו להם שאנו בארץ התפללנו שה' יקשה את לב פרעה כיון שתפילה על אדם מישראל קשה יותר שהרי הוא בעל בחירה.

וכך היה אצל פרעה שהיה ראש האפיקורסים, פרופסור לכפירה. ראה את יד ה' וחיפש דרכים להראות את גבורתו נגד ה'. ואפילו אחרי שביקש בתחנונים ממשה ומאהרן לעזוב את מצרים. עזיבה גמורה "כשלחו כלה" - אעפ"כ כעבור פחות משבוע הפר את דברו ויצא לרדוף אחרי בני ישראל.

והסביר אור החיים הקדוש שזו היתה העצה היעוצה לשאול מהם כלי כסף וכלי זהב ושמלות כדי שנסות מצרים יעודדו את בעליהן לצאת למלחמה להחזיר את תכשיטיהן המושאלים. וזה כנגד "הבה נתחכמה לו" שהקב"ה עושה מפרעה משחק, הוא מגדל את משה. הוא גורם לו לבא בעצמו אל מקום אובדנו. וכל זה למה כיון שה' הבטיח שלא מביא על בני אדם מבול - לכן הוא מביא את בני האדם אל המבול.

קשיות לב פרעה

וידעו פרעה וכל תלמידיו שה' הקשה את ליבו רק אחרי שהוא הוסיף להרע לעם ישראל יותר מהמידה. הוא החל בדעתו להסתפק אולי כדאי לרדוף אחרי בני ישראל, וה' הוסיף לו – כדאי לך והסוף יידוע. אבל אם היה חוזר באמת בתשובה ומחליט בדעתו לעמוד בדיבורו – היה ניצל מהעונש הזה. ועיין לרמב"ם הלכות תשובה פרק ו' הלכה ג' כיצד ומדוע הקב"ה הקשה את לב פרעה ומדוע אדם שמרבה להרשע קשה לו לחזור בתשובה, וכן עיין שם למחלוקת בין הרמב"ם לראב"ד מדוע נענשו פרעה ועבדיו שם הלכה ה'.

סוס ורוכבו רמה בים

"אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים" הסוס טוען שאין הוא אשם כי הרוכב הביאו לים סוף, והרוכב טוען שהוא לא אשם כי הסוס הביא אותו לים. מה עושה הקב"ה מטביע את הסוס ורוכבו, רמז תנויין אומר הראיס ערפת שלח אותם והוא אשם, הוא טוען 'ידי נקיות' הם אשמים אומר הקב"ה סוס ורוכבו השולח והמשלח שניהם יענשו.

היה ספק על פירות מעצי דקל שגדלים בהר הבית אם מותר לומר לגוי הבא לי משם עץ. אולי יש בו קדושה, ואסור לנטוע שם אילנות

